

Ramowanie – grafika w kontekście konstruowania komunikatu wizualnego

słowa kluczowe: ramowanie, luka, słowo, litera, język, interpretacja, kodowanie, dekodowanie

Zacytowane słowa Michaiła Bachtina użyte jako motto w najprostszy sposób określają to, co stanowi główną tezę poniższych rozważań teoretycznych: „Wśród wypowiedzianych w codziennych okolicznościach słów co najmniej połowę stanowią cudze”. Nawet proste powtórzenie cudzego zdania zawiera osobowy akcent; ten osobowy ślad w wypowiedzi ma istotne znaczenie i jest cechą swoistego komunikowania się, „nowego” rozumienia – nowego słowa – chociaż nie zaszły żadne istotne zmiany w treści.

W mojej rozprawie doktorskiej głównym źródłem inspiracji jest koncepcja ramowania (*framing*) jako zjawiska oddziaływającego codziennie na społeczeństwo, życie publiczne, kulturę oraz sztukę. Studia nad ramowaniem są interdyscyplinarne, znajdują uzasadnienie niemal w każdej dziedzinie nauk społecznych, także w obszarze badań dotyczących takiej dyscypliny sztuk plastycznych jaką jest grafika. Ramowanie to sposób konstruowania przekazu, który podlega interpretacji przez publiczność. Dodając pewne elementy, obraz nabiera zupełnie innych cech i tworzy nowe znaczenia, nowy sposób patrzenia na daną rzeczywistość. Poprzez nałożenie komentarza graficznego na określonej ścianie lub przestrzeni, tworzymy nową interpretację całego otoczenia. Ramowanie występuje na dwóch poziomach: poziomie produkcji, kodowaniu obrazu oraz na poziomie jego odbioru, dekodowania obrazu¹. Podczas kodowania nadawca obrazu w określony sposób ramuje temat tworząc własną narrację. Na poziomie odbioru publiczność będzie szukać ram w celu własnej reinterpretacji obrazu. Próbując znaleźć jego znaczenie widzowie mogą często szukać skrótów na poziomie heurystycznym lub kognitywnym, które pomagają kształtować zrozumienie obrazu. Mogą kierować się stereotypami lub innymi uogólnieniami, jednak odbiór widzów opiera się również na ich własnej wiedzy i doświadczeniach. Widz może zobaczyć fragment wizualny i zinterpretować go inaczej niż zamierzał twórca obrazu.

Praktyczną częścią doktoratu jest instalacja graficzna. Posługując się grafiką jako techniką powielania informacji, dążę do ukazania pewnej **luki** – „nieprawidłowości, niedopasowania, dysproporcji, odmiennych doświadczeń poznawczych i emocjonalnych, które będące rodzajem subiektywizacji nieustannie wprowadzają antywzorce do wzorców kulturowych, stwarzają nową przestrzeń wobec tej, do której przywykliśmy”². Świadomość istnienia luki oraz możliwość jej wypełnienia dokonująca się poprzez interpretację nadawanych komunikatów, stanowi główny przedmiot moich działań artystycznych. Należy tak pracować nad otrzymanymi interpretacjami, by stworzyć antyramę, która będzie zgodna z naszymi przekonaniem i wartościami.

Celem stworzonej przestrzeni (instalacji graficznej) jest zapewnienie widzowi doświadczeń, które angażują wyobraźnię i kreatywność, dają możliwość własnej interpretacji. Grafika (komunikacja wizualna) to nie tylko fragment obrazu nałożonego na płaszczyznę, to organizm przestrzeni, który z czasem zmienia ją nie tylko fizycznie, ale również wyobrażeniowo. Odbiorca ze względu na zmienne czynniki kulturowe, dokonuje selekcji – wartości dzieła zmieniają się w zależności od kontekstu.

Tomasz Jurde

1 Model komunikacji Kodowanie / dekodowanie został po raz pierwszy opracowany przez Stuarta Halla w 1973 roku. Omówił ten model komunikacji w eseju zatytułowanym „Kodowanie i dekodowanie w dyskursie telewizyjnym”, esej Halla oferuje teoretyczne podejście do tego, w jaki sposób przekazy medialne są produkowane, rozpowszechniane i interpretowane. Jego model twierdzi, że odbiorcom telewizyjnym i innym mediom prezentowane są wiadomości, które są dekodowane lub interpretowane na różne sposoby w zależności od pochodzenia kulturowego, sytuacji ekonomicznej i osobistych doświadczeń (<https://www.kcesmjcollege.in/ICT/English/Kodowanie%20Decoding%20final%20notes.pdf>).

2 Kurak Maciej (2019), „38. edycja Konkursu im. Marii Dokowicz. Polemika Sztuki”, Poznań: Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu i Autorzy.